

INFORMATIENOTA RAAD LAREN

Datum vaststelling college: 20 mei 2025

Van het college van B&W

Aan Gemeente Laren – Gemeenteraad

Portefeuillehouder Groot, F.K. de

Onderwerp

Raadsinformatiebrief liquiditeitsproblemen Tomingroep en visie sociaal ontwikkelbedrijf

Portefeuillehouder

Groot, F.K. de

Openbaar

Ja

Kennisnemen van

Via deze informatiebrief wordt de raad geïnformeerd over de liquiditeitsproblemen die bij de Tomingroep zijn ontstaan en het doorlopen visietraject.

Op 9 mei 2025 heeft het Werkvoorzieningsschap Tomingroep de conceptbegroting voor 2026 en de jaarstukken over 2024 aan de gemeenteraad gestuurd. De raad wordt in de gelegenheid gesteld om hierover een zienswijze vast te stellen. De behandeling van de begroting van de Tomingroep was een natuurlijk moment geweest om de raad te informeren over liquiditeitsproblemen die recent zijn ontstaan. De liquiditeitsproblemen zijn echter dermate urgent dat wij de raadsvergadering niet willen afwachten en u vroegtijdig en separaat willen informeren middels deze raadsinformatiebrief. In deze raadsinformatiebrief geven wij een toelichting op de liquiditeitsproblemen, de acties die worden ondernomen en informeren wij u over het visietraject dat gemeenten afzonderlijk en gezamenlijk doorlopen.

Aanleiding

In 2024 is met u de conceptbegroting 2025 gedeeld voor het Werkvoorzieningsschap Tomingroep. Op dat moment liet de begroting zien dat er geen extra gemeentelijke bijdrage nodig was aan de exploitatie van Tomingroep tot 2028.

De verwachtingen uit het bedrijfsplan waren dat na een verlies van €500.000 in de jaren 2022 en 2023, er in 2024 en 2025 geen sprake meer zou zijn van verlies door efficiëntiemaatregelen in de bedrijfsvoering.

Uit de meest recente cijfers (4^e kwartaal 2024) blijkt dat Tominggroep net als veel andere sociaal ontwikkelbedrijven (financieel) onder druk staat.

Dit heeft verschillende oorzaken, onder andere;

- Het versneld uitstromen van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) doelgroep. Daardoor zijn bij Tomin nu ruim 21% minder WSW medewerkers actief dan in het bedrijfsplan verwacht.
- De beperkte instroom van de andere doelgroepen uit de Participatiewet. Ondanks intensieve samenwerking met de gemeente en aanpassing van de instroomcriteria (onder andere de verlaging van het minimumaantal uren en het loslaten van de taal-eis), is de totale instroom ruim 33% lager dan gepland.
- De relatief lage productiesnelheid die de doelgroepen uit de Participatiewet (beschut werk, banenafpraak en reguliere participatiewet kandidaten) hebben, waardoor er meer mensen nodig zijn om dezelfde hoeveelheid werk uit te voeren.

Omdat de gehele doelgroep hierdoor sneller krimpt, kan Tominggroep niet voldoen aan door de BV aangenomen opdrachten. Om de opdrachten alsnog uit te voeren, huurt het bedrijf relatief duurdere inhuurkrachten in. Dit heeft geleid tot een veel negatiever resultaat dan verwacht: namelijk een verlies van € 2,9 mln. in 2024.

Dit maakt dat de financiële situatie van de BV en de Gemeenschappelijke regeling (GR) veel sneller kantelen dan verwacht. Door de aanhoudende tekorten in de exploitatie is er sprake van een tekort aan liquide middelen. Dit betekent overigens niet dat de onmiddellijke bedrijfsvoering in gevaar is, wel vraagt het om maatregelen om de situatie te beheersen. Daarom hebben het bestuur en de directie van Tominggroep de volgende maatregelen genomen:

- Alle gemeenten binnen de GR hebben ingestemd met het uitbetalen van de “Basisfinanciering bedrijfskosten”. Deze middelen zijn afkomstig van het Rijk en zijn bestemd voor sociaal ontwikkelbedrijven.
- In de Midterm review, die eerder aan uw raad is toegezonden, is de aanbeveling opgenomen om de directie van Tominggroep een doorlichting te laten doen van de bedrijfsvoering. De directeur van Tominggroep en de Raad van Commissarissen voeren deze opdracht uit en er zijn reeds diverse maatregelen genomen.
- In die aanbeveling wordt ook aan de directie en RvC gevraagd om op basis daarvan te komen met een plan, zodat het bedrijf flexibel en doelmatig kan inspelen op de behoeften, de veranderende doelgroep en de veranderende omstandigheden op de arbeidsmarkt. Aan deze aanbeveling is tot op heden geen invulling gegeven.
- Het Algemeen Bestuur en de directie van Tominggroep BV werken aan een (beperkte) garantstelling van het Werkvoorzieningsschap aan Tominggroep BV. Hiervoor heeft het Algemeen Bestuur inzicht gevraagd in de begroting voor 2025 van de BV. Dit wordt door Tominggroep aangeleverd op 1 juni 2025. Zodra de begroting beschikbaar is informeren wij u over de benodigde garantstelling.

- Het bestuur heeft ingestemd met een verlenging van één jaar van het bedrijfsplan, zodat de gemeenten meer tijd hebben om hun visie op het sociaal ontwikkelbedrijf op te stellen. Voorafgaand daaraan formuleren de afzonderlijke gemeenten een visie op de sociale ontwikkeling van de doelgroep.
- De gemeenten uit de GR hebben een extra Algemene vergadering van Aandeelhouders georganiseerd op 16 april 2025, waarbij alle bestuurders aanwezig waren, om de Raad van Commissarissen (RvC) te bevragen over de huidige financiële situatie. De RvC heeft tijdens deze vergadering aangegeven dat zij samen met de directie nog 'in control' zijn. Zij hebben uitgelegd dat financiële sturing ingewikkeld is gebleken na de introductie van een nieuw ERP-pakket (financiële software) op 1 maart 2024. De implementatie verliep niet conform verwachtingen en de naweeën worden ruim één jaar later nog gevoeld. Er wordt nog steeds gewerkt om alle problemen in haar totaliteit op te lossen. Uit deze vergadering is verder naar voren gekomen dat het opleveren van een duidelijke visie voor de toekomst belangrijk is voor het voortbestaan van de infrastructuur. De gemeenten uit de GR versnellen waar mogelijk het traject om tot een visie te komen.

Er is nog voldoende eigen vermogen binnen de BV en de Gemeenschappelijke Regeling; dit is het Werkgeverschap (Schap). Dit vermogen zit echter vast in panden en productiemiddelen. De verkoop daarvan is niet op korte termijn realiseerbaar en heeft directe negatieve invloed op de infrastructuur van het sociaal ontwikkelbedrijf. Het verkopen van panden en machines is bijvoorbeeld lastig ongedaan te maken.

Tomingroep heeft de begroting van het Schap voor het jaar 2026 afgerond. Deze biedt minder inzicht en zekerheid over de daadwerkelijke situatie in 2026 omdat onderdelen van de begroting van het Schap rusten op de begroting van de BV voor 2025 – die op het moment van schrijven nog niet voorhanden is.

Wij doen u zo snel mogelijk een raadsvoorstel toekomen zodat u uw zienswijze op de begroting kenbaar kunt maken. Dit is conform de gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Tomingroep.

Planning Visie

Het is onze taak als gemeente om de rol en omvang van ons sociaal ontwikkelbedrijf te bepalen op basis van onze eigen, lokale situatie. Daarom is er een toekomstvisie nodig die meerdere jaren beslaat. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat de kwetsbare doelgroep die werkt via en bij Tomingroep ondersteund wordt en blijft. Op 28 maart 2025 is door het Algemeen Bestuur herbevestigd dat alle deelnemende gemeenten een visie gaan ontwikkelen over hoe zij tegen de sociale infrastructuur van Sociaal ontwikkelbedrijven aankijken. Dit doen de gemeenten in gezamenlijkheid. U wordt hierin tijdig meegenomen en betrokken. Wij verwachten in het derde kwartaal 2025 met een uitwerking te komen.